

Wesołych Świąt Wielkanocnych wypełnionych nadzieją budzącej się do życia wiosny i wiarą w sens życia. Pogody w sercu i radości płynącej z faktu Zmartwychwstania Pańskiego oraz smacznego Święconego w gronie najbliższych osób.

(Życzenia te otrzymaliśmy ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Słabowidzących przy ul. Koźmińskiej w Warszawie do których dołącza się redakcja.)

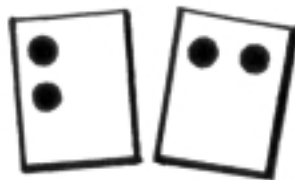
Konkurs w Częstochowie

Ilona Juszczyk

tyflopedagog, Ośrodek Wychowawczo-Rewalidacyjny
PZN w Częstochowie

Rok 2009 jest rokiem bardzo ważnym dla wszystkich osób, które czytają i piszą pismem punktowym, ponieważ właśnie w tym czasie jest obchodzona dwusetna rocznica urodzin twórcy pisma punkowego Louisa Braille'a. Pismo to umożliwiło niewidomym całego świata samodzielne i własnoręczne czytanie i pisanie. Dzieci z dysfunkcją wzroku od tego właśnie okresu mogą tak jak ich pełnosprawni rówieśnicy w wieku 6-7 lat uczyć się literek a później czytać zdania, teksty, lektury szkolne i literaturę piękną.

Jubileusz dwusetny urodzin Louisa Braille'a stał się tematem konkursu czytania i pisania pismem punktowym dla dzieci i młodzieży niewidomej Okręgu Śląskiego PZN organizowanym w Ośrodku Wychowawczo-Rewalidacyjnym przy Polskim Związku Niewidomych w Częstochowie. Ośrodek częstochowski już od wielu lat jest organizatorem takich konkursów. Mobilizują one dzieci i młodzież niewidomą do czytania i pisania brajlem. Dają możliwość pokazania innym,

jak można czytać metodą dotykową punkty sześciopunktu na papierze i pisać szybko i bezbłędnie dyktanda na maszynie brajlowskiej.

W tym roku dzieci zostały podzielone na trzy grupy wiekowe. Najmłodszą grupę stanowiły dzieci w wieku od 7-12 lat. Druga grupa to dzieci z klas szóstych i klas gimnazjalnych. Ostatnią grupę stanowiła młodzież licealna i akademicka.

Teksty dyktanda i teksty do czytania dostosowane były stopniem trudności do danej grupy wiekowej. Imprezę zainaugurował referat poświęcony życiorysowi Louisa Braille'a. Przeczytały go oczywiście brajlem dwie niewidome dziewczynki. Następnie rozpoczęła się główna część konkursu, który podzielony był na dwa etapy: czytanie i pisanie.

Pierwszy etap to pisanie dyktanda. Rozpoczęły maluchy ponieważ one najbardziej przeżywały uczestnictwo w tego rodzaju imprezie. Później pisała grupa gimnazjalistów, a etap pierwszy zakończyła najstarsza grupa. Po oddaniu jury dyktand, rozpoczął się drugi etap, polegający na wylosowaniu przez uczestnika i głośnym odczytaniu tekstu przygotowanego wcześniej przez organizatorów.

Teksty oczywiście dostosowane były do danej grupy wiekowej. Tematem tekstów dla dwóch pierwszych grup były lektury szkolne, natomiast grupa licealistów i studentów czytała teksty poświęcone historii powstania pisma punkowego. Jako pierwsze czytały dzieci najmłodsze, które mogły zapoznać się z fragmentami „Plastusiowego

pamiętnika” czy „Cudaczka wyśmiewaczka”, gdyż właśnie z tych książek pochodziły przygotowane fragmenty do czytania. Dzieci z gimnazjum odczytały fragmenty „Ani z Zielonego Wzgórza” , „Opowieści wigilijnej”, „Kłamczuchy”. Natomiast najstarsi dowiedzieli się ze swoich tekstów, jaka była historia powstania pisma, którym obecnie czytają. Poznali też życie i osiągnięcia Louisa Braille’a.

Po zakończeniu drugiego etapu jury udało się na obrady. Punktacji podlegało dyktando oraz przeczytany na głos tekst, czyli płynność czytania, dykcja, prawidłowe odczytywanie liter, zgodność tekstu, szybkość. Z każdej grupy wyłoniono laureatów pierwszego, drugiego i trzeciego miejsca. Otrzymali oni nagrody i dyplomy, a reszta uczestników otrzymała dyplomy i różne upominki.

Konkursy pisania i czytania brajlem są w Częstochowie tradycją. Celem ich jest popularyzacja pisma punktowego wśród niewidomych dzieci i młodzieży. Umożliwiają one doskonalenie umiejętności czytania i pisania systemem punktowym. Stwarzają motywację do podejmowania nauki pisania i czytania brajlem. Jest to również popularyzacja spraw dzieci niewidomych w społeczeństwie, zwłaszcza że tematy konkursów często związane są z życiem PZN. Dwa lata temu teksty dotyczyły historii powstania naszej organizacji.

Zachęcam wszystkie okręgi do organizacji tego typu imprez.

Ogólnopolski konkurs czytania brajlem dla dzieci i młodzieży

Urszula Maksymowicz

bibliotekarz, Biblioteka Centralna PZN w Warszawie

Polski Związek Niewidomych Biblioteka Centralna ogłasza konkurs czytania brajlem dla dzieci i młodzieży. W konkursie mogą wziąć udział uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych. Współzawodnictwo odbywać się będzie w trzech grupach wiekowych.

- a. Dzieci najmłodsze z klas 1-3.
- b. Dzieci starsze z klas 4-6.
- c. Młodzież z klas gimnazjalnych.

Uczestnicy czytać będą teksty przystosowane do grup wiekowych, przygotowane przez organizatorów konkursu. Komisja konkursowa przy ocenie indywidualnej weźmie pod uwagę następujące kryteria:

- ♦ płynność czytania;
- ♦ dykcja;
- ♦ interpretacja tekstu.

Zwycięzcy zostaną wyłonieni według następującej zasady:

- ♦ Członkowie jury przyznają punkty w skali od 1-5.
- ♦ Punkty są sumowane.
- ♦ Nagrody otrzymają uczestnicy, którzy zdobędą największą liczbę punktów.

Dla zwycięzców przewidziano nagrody książkowe i inne wyróżnienia.

**Zgłoszenia można nadsyłać do dnia
20 kwietnia 2009 r.**

- ♦ telefonicznie – 022 831-22-71 w. 281;
- ♦ e-mailem – brajl@bcpzn.pl;
- ♦ listownie pod adres:

***Biblioteka Centralna
Dział Zbiorów Brajlowskich
ul. Konwiktorska 7
00-216 Warszawa***

z dopiskiem: **Konkurs czytania brajlem.**

Rozstrzygnięcie konkursu odbędzie się dnia 20 maja 2009 r. o godz. 11.00 na terenie Biblioteki Centralnej przy ul. Konwiktorskiej 7 w Muzeum Tyflogicznym. Organizatorzy nie zwracają kosztów podróży, natomiast każdy uczestnik wraz z osobą towarzyszącą może liczyć na gorący posiłek.

Serdecznie zapraszamy.

Dłonie

Dorota Rysiak

nauczycielka orientacji przestrzennej i samodzielnego poruszania się, Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących w Krakowie

Dzieci są bardzo różne. Jedne są niezwykle śmiałe: sprawdzą wszystko, przeprowadzą każdy eksperyment, po ich wizycie nic nie jest na swoim miejscu. Ich dłonie są niezwykle ruchliwe, rozbiegane i oczywiście wiecznie brudne. Uwielbiam takie ręce!

Te paluchy fachowca wpychane do rury wydechowej, żeby sprawdzić, czy to auto to ropyak czy benzyniak, te łakome palce przebiegające po półkach w poszukiwaniu nowości. Wszędobylskie ręce robią czasem wrażenie, jakby żyły własnym życiem, jakby ich właściciel nad nimi nie panował. Opowiadam o zasadach dobierania laski, a dłonie właśnie nakręciły zegarek. O, proszę! Dzwoni! Pytam właściciela dłoni, o czym mówiłam, bo przecież nie uważał, a on, owszem, wie, powtarza wszystko jak trzeba i jeszcze twierdzi, że to wszystko bardzo ciekawe. Sadzam

go przy stole, pustym stole – niech siedzi grzecznie – ale dłonie natychmiast sprawdzą, czy stół skręcany, czy sklepany, jaki kształt blatu, nóg, a w końcu czy można na nim wybębnić: „Bo do tanga trzeba dwojga...”

Są i takie, które nie lubią ryzyka. Powoli i metodycznie obejrzą przedmiot, chętnie odtworzą wzory z plasteliny i klocków, nawet te najbardziej pracochłonne. Można na takie dłonie liczyć. Odkryją wszelkie nieprawidłowości: kurz na parapecie, krzywo pokrojony chleb, plamę na obrusie. Rozpoznają rysunki wypukłe, pięknie porównują wielkości i kształty. Robią wrażenie statecznych, doświadczonych wędrowców, którzy dokładnie wiedzą, gdzie zmierzają i co chcą zobaczyć. Mam wiele szacunku dla takich rąk.

I jeszcze są palce martwe. Stale wciśnięte w oczy, trzepoczące gdzieś w przestrzeni albo wiszące bezradnie wzdłuż tułowia. Często piękne i gładkie, i zupełnie bezużyteczne. Nic ich nie interesuje, niczego nie potrafią zrobić. Umierają powoli w zapomnieniu, spragnione pamięci. Biorę te martwe dłonie i kładę na włosach, na twarzy, na chlebie, na liściach. I wierzę w cud zmarłych wstania – nie zawsze na darmo.

Wczesne wspomaganie rozwoju

Grzegorz Brzuzy

tyflopedagog, student studiów doktoranckich na
Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Uszkodzenie wzroku jest niewątpliwie czynnikiem utrudniającym i ograniczającym życie człowieka. Jednak o ile w życiu dorosłym ludzie starają się przezwyciężyć swoje słabości, o tyle w przypadku małego dziecka sytuacja jest zupełnie odmienna. Uszkodzenie wzroku w przypadku małego dziecka może bowiem powodować zaburzenia w prawidłowym rozwoju. Dlatego też tak ważna jest pomoc i wczesne oddziaływanie na dziecko w celu poprawy jego rozwoju i funkcjonowania. Tego typu wsparcie udzielane jest w ramach wczesnego wspomagania rozwoju. Za rozpoczęciem współpracy ze specjalistą w ramach wczesnego wspomagania rozwoju przemawia wiele argumentów. W miejscu tym chciałbym przedstawić kilka z nich.

Po pierwsze należy podkreślić, iż małe dzieci mają wyjątkowo „plastyczny” układ nerwowy, co sprzyja możliwości korekcji (kompensacji) zaburzonych

funkcji organizmu. W przypadku małego dziecka istnieje możliwość zahamowania niekorzystnych zmian, do których doszło bądź to w trakcie życia płodowego, bądź w trakcie porodu lub bezpośrednio po nim. Bardzo często w przypadku małego dziecka można osiągnąć dużo większe rezultaty w zakresie rehabilitacji wzroku, a niżeli u starszych dzieci, u których organizm i jego poszczególne układy są już bardziej rozwinięte i mniej „plastyczne”. Czas odgrywa tu bardzo znaczącą rolę również z innego powodu. Jak pisze znana na całym świecie

Lea Hyvärinen: „Jeśli występuje zbyt mało bodźców wzrokowych, by zaktywizować czynność mózgu noworodka, dziecko będzie nieświadome, że istnieje jakakolwiek informacja wzrokowa. Niemowlęta, u których występuje poważne osłabienie widzenia, opóźnienie w rozwoju widzenia lub opóźnienie w rozwoju ogólnym, mogą nie zdawać sobie sprawy ze swoich możliwości wzrokowych przez wiele tygodni, a nawet miesięcy, podczas pierwszego roku życia. Ponieważ widzenie jest efektywnym czynnikiem pobudzającym czynność mózgu, starannie zaplanowana stymulacja wzrokowa połączona z różnorodnymi bodźcami zmysłowymi może uświa-

domić dziecku, że widzi oraz wyzwolić rozwój fiksacji ruchów śledzenia, które warunkują wczesne porozumiewanie się za pomocą wzroku”.

Po drugie dzięki podjęciu decyzji o współpracy ze specjalistą od wczesnego wspomaganie rozwoju możemy być pewni kompleksowej diagnozy naszego dziecka. Warto bowiem w tym miejscu podkreślić, iż często w przypadku standardowych badań okulistycznych diagnoza uszkodzenia wzroku małego dziecka nie jest tak do końca możliwa. Badanie okulistyczne w gabinecie bardzo często przez krótki czas nie jest bowiem w stanie w pełni określić stopnia uszkodzenia wzroku małego dziecka. Powoduje to, iż zdarzają się przypadki, w których to diagnoza okulistyczna określiła dane uszkodzenie w dużo większym zakresie, a niżeli miało to miejsce w rzeczywistości.

Po trzecie wczesne wspomaganie rozwoju pomaga również w nawiązaniu kontaktu między dzieckiem z uszkodzonym wzrokiem a otaczającym światem. Ważny jest w tym miejscu fakt, iż w przeciwieństwie do dzieci pełnosprawnych, dzieci pozbawione wzroku mają utrudniony kontakt z otaczającym światem. Zdrowe dzieci już od narodzin mają w swoim repertuarze wiele metod komunikowania się ze światem zewnętrznym (np. płacz, kontakt wzrokowy, uśmiech itp.). Rodzice małego dziecka bardzo szybko starają się odczytywać te komunikaty i odpowiadają na nie w odpowiedni dla

dziecka sposób (np. uśmiech, czuły dotyk, czy wzięcie na ręce). Dzięki tej interakcji tworzy i kształtuje się rozwój poznawczy, społeczny i językowy małego dziecka.

W przypadku małego dziecka z uszkodzonym wzrokiem kontakt ten jest utrudniony i ograniczony.

Niewidome niemowlę nie odczuwające reakcji ze strony rodziców na swoje często nie zauważalne przez nich komunikaty po pewnym czasie może całkowicie zaprzestać prób nawiązania kontaktu ze światem zewnętrznym. Należy bowiem podkreślić, iż

z punktu widzenia małego dziecka, które próbuje nawiązać kontakt z otaczającym światem, brak „informacji zwrotnej” prowadzi do wycofywania się i może spowodować całkowite zamknięcie się we własnym świecie. Dlatego też tak ważne jest to, aby jak najszybciej rozpocząć pracę z dzieckiem i rodzicami. Dzięki wczesnemu wspomaganiu rodzice uczą się bowiem w jaki sposób odczytywać sygnały dziecka, za pomocą których ich dziecko próbuje wyrazić swoje potrzeby i oczekiwania. Rodzice uczą się również,

w jaki sposób przekazywać małemu dziecku, które nie widzi, wszelkiego rodzaju komunikaty. Dzięki pomocy specjalisty od wczesnego wspomagania rozwoju rodzice uczą się, w jaki sposób zakomunikować dziecku nadchodzące wydarzenia (np. posiłek, zabawę, czy wyjście na spacer) tak, aby dziecko wiedziało, co za chwilę się stanie i aby czuło się bezpiecznie w danej sytuacji.

Kolejnym ważnym argumentem, jaki w tym miejscu chciałbym przytoczyć, jest fakt, iż umiejętność nawiązywania kontaktu rodziców z dzieckiem prowadzi do nawiązania tak ważnej dla każdego człowieka więzi emocjonalnej między dzieckiem a rodzicami. Nawiązanie tej więzi jak powszechnie wiadomo wzbudza przede wszystkim w dziecku tak ważne poczucie zaufania, bezpieczeństwa i miłości.

Poruszając problematykę wczesnego wspomagania rozwoju, należy także podkreślić, iż dzięki wczesnej interwencji rodzice uczą się, jak ważne jest, aby „podążać” za własnym dzieckiem, a nie tylko „kierować” nim. Tego typu zachowanie ze strony rodziców wzbudza bowiem w dziecku chęć do współpracy, rozwijania własnej aktywności i poznawania otaczającego świata. Poprzez zabawę z zastosowaniem odpowiednich metod i technik małe dziecko stopniowo zaczyna rozwijać swoje umiejętności poznawcze (poznaje środowisko zewnętrzne), rozwija się ruchowo (rozwija motorykę),

oraz uczy się, w jaki sposób korzystać i odczytywać pozawzrokowe informacje docierające z otoczenia. Dźwięk, dotyk, smak, zapach, faktura materiału stają się podstawowymi źródłami informacji o otaczającym świecie. Prowadzone w ramach wczesnego wspomagania zabawy pomagają również dziecku rozwijać własną aktywność i „ciekawość” świata, co prowadzi do coraz większej samodzielności dziecka. Małe dziecko zaczyna samodzielnie poznawać siebie (swoje ciało) i otaczający je świat (najpierw ten najbliższy – łóżeczko, zabawki, a następnie coraz szerszy: pokój, dom, itp.). Zaburzony zazwyczaj u dzieci z uszkodzonym wzrokiem rozwój ruchowy stopniowo poprzez odpowiednie działania zaczyna postępować w coraz szybszym tempie. Dziecko stopniowo zaczyna „doganiać” pod względem rozwoju motoryki swoich „sprawnych” rówieśników. Tego typu działania mające na celu zwiększenie samodzielności dziecka z pewnością pomogą mu także w samodzielnym poruszaniu się i orientacji przestrzennej.

Na koniec należy podkreślić, iż wszystkie działania wspomagające przeprowadzane są z udziałem rodziców dziecka. Rodzice mają tu bowiem bardzo istotne znaczenie. Włączenie rodziców w proces wspomagania rozwoju jest konieczne, ponieważ to właśnie oni są naturalnymi partnerami dziecka w sytuacjach życia codziennego i to oni, po odpowiednim przygotowa-

niu, mogą pełnić rolę osób prowadzących terapię. Istotne jest także to, iż w takiej sytuacji dziecko nie wymaga pobytu w specjalistycznych ośrodkach, czy szpitalach z dala od rodziców, a więc nie ma zagrożenia utraty poczucia bezpieczeństwa i miłości.

Podsumowując ten krótki wywód, warto jeszcze raz podkreślić, iż **wszelkie działania podejmowane w ramach wczesnego wspomagania mają na celu zapewnienie dziecku jak najlepszego rozwoju i przezwycięzenie ewentualnych ograniczeń**. Choć powyższe argumenty stanowią jedynie część spośród wielu, to wydatnie ukazują zalety wprowadzenia wczesnego wspomagania rozwoju w przypadku dzieci niewidomych i słabowidzących.

Więcej informacji na ten temat autor i redakcja poleca w następujących pozycjach:

Dykcik W. (2001) „Formy postępowania terapeutyczno-wychowawczego” [w:] W. Dykcik (red.), „Pedagogika specjalna”, UAM, Poznań.

Florek A. M. (2007) „Zabawy bez zabawek”, Zeszyty Tyflogiczne nr 22, PZN, Warszawa.

Orkan-Lęcka M. (1997) „Diagnoza funkcjonalna i konstruowanie programów dla dzieci w wieku 0-3 lat ze złożoną niepełnosprawnością”, Rewalidacja nr 2.

Orkan Łęcka M. (1997) „Wczesna rewalidacja dziecka niewidomego z dodatkowymi ograniczeniami”, Materiały Tyflogiczne nr 10, PZN, Warszawa.

Orkan-Łęcka M. (1999) „Wczesne wspomaganie rozwoju komunikacji dzieci niewidomych i słabowidzących ze złożoną niepełnosprawnością – model programu edukacyjnego”, Rewalidacja nr 2.

Orkan-Łęcka M. (1999) „Wczesny rozwój poznawczy dzieci niewidomych ze złożoną niepełnosprawnością”, Materiały Tyflogiczne nr 12, PZN, Warszawa.

Orkan-Łęcka M. (2003) „Mama, tata, dziecko czyli o tym jak uczyć małe niewidome dziecko w warunkach domowych”, Materiały Tyflogiczne nr 14, PZN, Warszawa.

Walkiewicz M. (2002) „Funkcjonalna ocena wzroku i proces wspomaganie rozwoju widzenia u dzieci słabo widzących”, APS im. Marii Grzegorzewskiej, Warszawa.

Sękowska Z. (1985) „Pedagogika specjalna – zarys”, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.

Książka obrazkowa dla dzieci – przewodnikiem po świecie osób niepełnosprawnych

Angela Bajorek

literaturoznawca, Uniwersytet Pedagogiczny
w Krakowie

Autorem obrazkowej książki-przewodnika „Wir verstehen uns blind” („Rozumiemy się bez słów”) jest niepełnosprawny austriacki autor literatury dziecięcej, kabareciarz na wózku inwalidzkim, pedagog, polityk i działacz ruchu na rzecz integracji – Franz-Joseph Huainigg. Za pomocą tej formy literackiej (niem.: Bilderbuch) przybliżony został najmłodszym czytelnikom świat osób niepełnosprawnych. Historia małej dziewczynki, która zgubiła się swoim rodzicom w czasie zimowej wyprzedaży na jednej z ruchliwych ulic handlowych, stanowi jedynie tło utworu. Kluczowym momentem jest spotkanie zapłakanej Katharieny z niewidomym mężczyzną, który dzięki posiadaniu psa przewodnika odkrywa stojące pod budką

telefoniczną dziecko i proponuje mu pomoc. Dziewczynka zauważa jednak na ramieniu potencjalnego wybawiciela żółtą opaskę, więc nie dowierza, że będzie on w stanie jej pomóc. Wbrew tym wątpliwościom Matthias staje się przewodnikiem, który widzi, słyszy i odczuwa więcej niż widząca Katharina. W czasie wspólnych poszukiwań rodziców mała dowiaduje się, jakie problemy napotykają niepełnosprawni w codziennym życiu i jakie istnieją udogodnienia. Wreszcie dzięki pomocy policji udaje się obojgu dotrzeć do zaniepokojonych rodziców.

Książka Huainigga w prosty sposób przedstawia rolę ważnych elementów życia niewidomych, takich jak pies przewodnik czy akustyczna sygnalizacja uliczna, wyjaśnia dzieciom, że niewidomi posługują się zegarkiem oraz komputerem ze specjalnym oprogramowaniem, a także mają wolny dostęp do Internetu. Bohaterowie książki napotykają w windzie wypukłe guziki symbolizujące numer piętra, a w drodze z metra wyżłobione w ziemi rowki umożliwiające niewidomym swobodne poruszanie się z laską. Katharina długo nie potrafi sobie wyobrazić, jak Matthias może odnajdywać się w świecie ciemności. Niewiarygodne wydaje jej się rozróżnianie przez niewidomego kolorów, przedmiotów

(np. monet) czy też pór dnia. Dziwi się, że może on uprawiać sport (nawet jeździć na nartach), chodzić do kina, korzystać z komputera i orientować się w mieście i metrze.

Myślę, że omówiona lektura dla dzieci może stanowić ciekawy wstęp do rozmowy i dyskusji na temat życia osób niewidomych. Liczne rysunki ilustrujące poszczególne elementy opowiadania ułatwią pracę nawet z najmłodszymi. Z pewnością będzie to dla uczniów nowe, nieznane doświadczenie.

Książka „Wir verstehen uns blind” to historia o tym, jak niewidomy uczy widzieć innych.

Nie ma polskiego tłumaczenia książki, niemiecką wersję można zamówić w EMPIK-u, koszt ok. 60 zł.

Materiały źródłowe:

Franz-Joseph Huainigg, Verena Ballhaus (2005)
„Wir verstehen uns blind”, Verlag Annette Betz,
Wien.

WYCHOWANIE DO SAMODZIELNOŚCI

Anna Baszniak

pedagog, Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci
Słabowidzących im. dr Zofii Galewskiej w Warszawie

Każdy z nas marzy o tym, by jego dziecko wyrosło na dojrzałego, samodzielnego człowieka. Zapominamy jednak, że nie dzieje się to ot tak, z piątku na sobotę. Do samodzielności trzeba dorosnąć, osiąga się ją powoli i systematycznie. Rodzice mogą dziecku w tej drodze pomagać lub przeszkadzać. Bardzo trudno jest wyważyć decyzję, na co już pozwolić, a czego jeszcze zabronić. Czy to już czas? – zastanawiają się spanikowani rodzice, gdy ich dzieci starają się zrobić kolejny krok w dorosłość.

W przypadku dzieci z dysfunkcją widzenia sprawa jeszcze bardziej się komplikuje. „Przecież źle widzi” tłumaczą się rodzice, gdy z dezaprobatą patrzymy na mamy wiążące na kolanach dziecięce tenisówki czy babcie dźwigające szkolne plec-

ki. To prawda, widzi źle. Ale czy z tego właśnie wynika fakt, że tata nie odstępował na chwilę dziecka odrabiającego lekcje i koryguje pieczołowicie najmniejszy popełniony błąd? A może złe widzenie jest powodem, dla którego mama karmi śpieszącego się do szkoły syna? Lub może z powodu złego widzenia właśnie wakacje spędzają dzieci wyłącznie w towarzystwie rodziców (no, ostatecznie babci), bo o koloniach nie ma mowy?

Otóż nie kochani Rodzice. To nie wada wzroku ogranicza Wasze dziecko, zagradza drogę do samodzielności. To wasze lęki i obawy zagradzają ją dzieciom. Jeśli więc naprawdę chcecie ułatwić swojemu dziecku start w dorosłość, jeśli naprawdę macie ambicje wychować je na samodzielnego i odpowiedzialnego człowieka, bardzo dokładnie zastanówcie się zanim powiecie kolejne *tak*, a jeszcze dokładniej zanim padnie następne *nie*.

O zakresie samodzielności dziecka nie powinna decydować jedna osoba. Dobrze, jeśli zakres przyznanej swobody akceptują oboje rodzice. W przeciwnym bowiem razie dziecko szybko dostrzeże niezgodności i jeszcze szybciej nauczy się je wykorzystywać. Będzie też dorastało w przekonaniu, że postawione granice są jedynie wymysłem mamy czy taty.

Drugą ważną sprawą jest znalezienie odpowiedzi na pytanie: „Dlaczego nie?” Odpowiedź: „Bo

jesteś jeszcze za mały”, zadowoli być może cztero-, ale z pewnością nie czternastolatka.

Ustalenie zakresu swobody jest oczywiście rzeczą bardzo indywidualną. To rodzice najlepiej znają swoje dziecko i oni najlepiej wiedzą, czy znalazłszy się w trudnej sytuacji, będzie umiało sobie poradzić czy tylko się rozpłaczę, czy jest asertywne, czy ślepo ulega presji rówieśników. Oni też swoim przykładem i przestrzeganiem ustalonych w domu norm pokazują dziecku, co to tak naprawdę znaczy być samodzielnym i odpowiedzialnym.

Myślę jednak, że można spróbować pokusić się o naszkicowanie ram samodzielności dla dzieci w różnym wieku. Warto pamiętać przy tym, że dotyczą one dzieci z dysfunkcją widzenia w takim samym zakresie, jak ich pełnosprawnych rówieśników.

przedszkolak

- może sam decydować o niektórych wyborach jego dotyczących (Które rajstopy dziś założysz: zielone czy niebieskie? Na który z tych batoników masz ochotę?)

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ przebywając na podwórku pod kontrolą dorosłych, może sam decydować o rodzaju wybranej zabawy i jej towarzyszach ▪ może samodzielnie bawić się w domu i wykorzystywać do tego swobodnie swoje zabawki
<p>1 - 3-klasista może</p> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sam przygotowywać potrzebne do szkoły rzeczy, pakować torbiki na następny dzień ▪ bawić się samodzielnie na podwórku, jeśli rodzice uznają, że jest ono bezpieczne, a oni mają możliwość kontrolowania dziecka od czasu do czasu ▪ wybierać swój strój w granicach akceptowanych przez rodziców ▪ wydawać drobne sumy pieniędzy na wybrane przez siebie zakupy (rodzice powinni dyskretnie obserwować zakupy, ale powstrzymać się od komentowania ich, chyba że zagrażają one bezpieczeństwu)

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ samodzielnie odrabiać lekcje ▪ spędzać wolny czas z rówieśnikami, przebywając jednak pod opieką dorosłych
<p>4 – 6-klasista może</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ubierać się według własnego gustu ▪ spędzać czas z rówieśnikami, jeśli rodzice wiedzą, gdzie i z kim przebywa ▪ samodzielnie poruszać się w znanej okolicy ▪ samodzielnie uczyć się i ponosić odpowiedzialność za efekty swojej pracy ▪ urządzić swój pokój zgodnie z własnym gustem w zakresie akceptowanym przez rodziców ▪ dostawać regularnie drobne kieszonkowe i samodzielnie nim dysponować

gimnazjalista
może

- dobierać sobie przyjaciół
- decydować o sposobie spędzania wolnego czasu, o ile przestrzega ustalonych z rodzicami zasad (np. punktualnych powrotów)
- samodzielnie dysponować otrzymywanymi od rodziców pieniędzmi
- chodzić z kolegami do kina, na koncerty, imprezy, o ile przestrzega ustalonych zasad zachowania
- poruszać się samodzielnie po mieście lub okolicy
- rozwijać wybrane przez siebie zainteresowania, hobby
- mieć „sympatię”

Wyznaczając zakres swobody dla dziecka trzeba oczywiście myśleć o jego bezpieczeństwie. Konieczne jest więc stopniowe wprowadzanie dziecka

w świat samodzielności tak, aby umiejętności nabywane były stopniowo i powstawały na bazie tych już utrwalonych. Długie trzymanie pod kloszem, a potem rzucenie na głęboką wodę nie przynosi dobrych rezultatów. Bardziej świadomie przy przechodze-

niu przez jezdnię zachowa się dziecko, które najpierw przekraczało ją, idąc za rękę z kimś dorosłym, następnie samodzielnie, ale przy boku opiekuna, a wreszcie tylko odprowadzane rodzicielskim spojrzeniem, niż to, które cały czas kurczowo trzymane było za rękę, by wreszcie pewnego dnia zbuntować się i wywalczyć prawo do całkowitego braku kontroli.

Najlepszym sposobem na bezpieczeństwo jest świadomość. Dziecko, które wie o mogących je spotkać zagrożeniach i sposobach radzenia sobie w trudnych sytuacjach, będzie bardziej ostrożne, a w sytuacji kryzysowej poradzi sobie łatwiej. Dlatego rodzice powinni rozmawiać z dziećmi o mogących czyhać na nie niebezpieczeństwach, uważając jednak, żeby roztaczane wizje nie były zbyt apokaliptyczne.

Bardzo ważne jest też przekonanie dziecka, że w razie potrzeby zawsze może na nas liczyć. Ono też się przecież trochę boi, a z naszym wsparciem będzie mu łatwiej.

W przypadku dzieci z dysfunkcją widzenia sprawy zapewnienia bezpiecznej samodzielności jeszcze się komplikują. Jeśli dziecko zamierza samodzielnie poruszać się po okolicy, warto upewnić się, czy dobrze ją zna. Warto też poprosić instruktora orientacji przestrzennej o kilka lekcji i sprawdzenie, jak młody człowiek przyswoił sobie zasady bezpiecznego poruszania się.

Na koniec pozostaje już tylko ustalenie dokąd i z kim się wybiera i ... no cóż... stanie w oknie aż do jego powrotu. Ale taka to już dola rodziców...

METODA DOBREGO STARTU W PRACY REWALIDACYJNEJ Z DZIEĆMI SŁABOWIDZĄCYMI

Beata Błachut

tyflo- i oligofrenopedagog, Szkoła Podstawowa
z Oddziałami Integracyjnymi nr 11 w Katowicach

Metoda Dobrego Startu (MDS) została opracowana przez Martę Bogdanowicz na przełomie lat 60. i 70. Od lat dziewięćdziesiątych ukazują się programy do tej metody, opracowane głównie przez zespół autorek: Martę Bogdanowicz, Małgorzatę Barańską i Ewę Jakacką.

Celem Metody Dobrego Startu jest wszechstronne wspomaganie psychoruchowego rozwoju dziecka, przy równoczesnym rozwijaniu funkcji wzrokowych, słuchowych, językowych, dotykowo-kinestetycznych, motorycznych oraz integracji percepcyjno-motorycznej, a więc funkcji leżących u podstawy

czynności czytania i pisania. Metoda wspomaga kształtowanie lateralizacji oraz orientacji w schemacie własnego ciała i przestrzeni.

Metoda jest przeznaczona dla dzieci w wieku przedszkolnym (od lat 3) i wczesnoszkolnym o prawidłowym rozwoju oraz dzieci starszych, których rozwój psychoruchowy przebiega wolniej. Ćwiczenia MDS są wskazane dla dzieci przygotowujących się do podjęcia nauki szkolnej, jako narzędzie wspomagające ich rozwój. Z dużym powodzeniem stosuje się MDS dla wyrównywania dysharmonii rozwojowych u dzieci ryzyka dysleksji. Po latach doświadczeń stała się niezastąpioną metodą rozwijania aktywności umysłowej, usprawniania psychomotoryki, opanowania umiejętności szkolnych u dzieci o opóźnionym rozwoju psychoruchowym, a więc opóźnionych intelektualnie i fizycznie, a także u dzieci z autyzmem.

Zajęcia prowadzone Metodą Dobrego Startu są organizowane zwykle dla grupy dzieci: może to być grupa przedszkolna, klasa lub kilkoro dzieci o nieharmonijnym rozwoju. Mogą być prowadzone również indywidualnie dla jednego dziecka o poważniejszych zaburzeniach.

Planując zajęcia według MDS, należy dokonać prawidłowej diagnozy potrzeb, możliwości i zaburzeń rozwojowych dzieci. Na tej podstawie przygotowujemy program i materiały do ćwiczeń, dostosowując je do potrzeb edukacyjnych dzieci, ustalamy liczebność i skład grupy oraz miejsce i czas spotkań. Kwalifikując dzieci na zajęcia, uwzględniamy ich wiek i poziom rozwoju, umiejętność koncentracji uwagi, stany emocjonalne, występujące zaburzenia. Na zajęciach z dziećmi o poważnych zaburzeniach rozwojowych mogą nam towarzyszyć osoby wspomagające, najlepiej gdy są to rodzice, wówczas mogą kontynuować pracę z dzieckiem w domu.

Istnieją trzy warianty Metody Dobrego Startu – do każdego z nich opracowano materiały pomocnicze dla nauczyciela w postaci kart pracy, szablonów, płyt CD z piosenkami. Stanowią przemyślaną całość, w której wyraźnie zaznaczone są kolejne etapy pracy terapeutycznej:

1 etap – na materiale nieliterowym (piosenki lub wierszyki i łatwe wzory),

2 etap – na materiale literopodobnym, jako przygotowanie do nauki czytania i pisania,

3 etap – na materiale obejmującym litery i cyfry dla dzieci rozpoczynających naukę w klasie „0” lub „1” oraz uczniów mających trudności z nauką czyta-

nia i pisania, wynikające z ryzyka dysleksji lub niepełnosprawności intelektualnej lub fizycznej.

Organizując zajęcia rewalidacji indywidualnej, przez wiele lat wykorzystywałam elementy Metody Dobrego Startu. W zeszłym roku szkolnym opracowałam i przeprowadziłam cykl zajęć terapeutycznych opartych na programie „Piosenki do rysowania”. Poniżej przedstawiam podstawowe założenia tegoż programu oraz przykładowy przebieg zajęć. Uważam, że po niewielkich modyfikacjach, program ten świetnie nadaje się do stymulowania rozwoju dzieci słabowidzących i może stać się doskonałą metodą przygotowującą dzieci z dysfunkcją wzroku do podjęcia nauki szkolnej.

Program „Piosenki do rysowania” wydany w 2006 roku w wersji udoskonalonej, opracowany przez Martę Bogdanowicz, Małgorzatę Barańską i Ewę Jakacką, zawiera 64 szczegółowe scenariusze zajęć oraz dwie teczki z pomocami dla nauczyciela. Są to kolorowe plansze z obrazkami do każdego scenariusza zajęć i materiały do ćwiczeń dla uczniów (64 karty ćwiczeń, 25 kart ze wzorami oraz 64 naklejki). Do zestawu dołączona jest płyta CD z 64

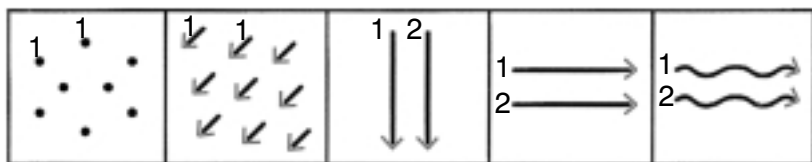

piosenkami w wersji wokalnoinstrumentalnej. Autorem większości piosenek i muzyki jest Danuta Szlagowska. Wiele z proponowanych utworów to piosenki popularne i ludowe, ogólnie znane piosenki dziecięce, doskonale dobrane do wieku i możliwości percepcyjnych małych dzieci, co pozwala na szybkie opanowanie piosenki i połączenie trzech elementów metody: śpiewu (element słuchowy), ruchu ręki (element ruchowy) i rysowania wzoru (element ruchowo-wzrokowy).

Proponowane przez autorki **ćwiczenia**, prowadzone są na materiale nieliterowym, dlatego też doskonale nadają się one do pracy z dziećmi z dysfunkcją wzroku w wieku przedszkolnym lub w młodszych klasach szkoły podstawowej. Mają one charakter **zabaw ruchowych przy muzyce**, w sposób wszechstronny rozwijają u dziecka jego sferę poznawczą (uwagę, percepcję, pamięć, myślenie, mowę) oraz sferę ruchową. Dzięki temu są świetną metodą przygotowującą dzieci do nauki pisania. Z powodzeniem można je wykorzystać na zajęciach rewalidacji indywidualnej do korygowania parcjalnych zaburzeń rozwoju funkcji wzrokowo-przestrzennych, słuchowo-językowych, ruchowych oraz ich integracji, do kształtowania lateralizacji i orientacji w schemacie własnego ciała i w przestrzeni.

Materiałem do zajęć jest 25 wzorów graficznych, uporządkowanych według stopnia trudności oraz 64 piosenki, dopasowane treścią i rytmem do odtwarza-

nych ruchem wzorów graficznych (aneks nr 1). Podczas realizacji programu dziecko zapoznaje się z podstawowymi wzorami graficznymi, których opanowanie jest

niezbędne podczas nauki pisania. Pierwsze wzory, których dziecko się uczy kreślić to kropki i kreseczki, kolejne to linie pionowe, poziome i faliste. Następnym etapem są linie pionowe i poziome różnej długości, odmiennie ułożone na płaszczyźnie oraz linie ukośne i łamane. Kolejnym etapem są linie krzyżujące się o coraz większym stopniu komplikacji, a po nich linie krzywe, koło, elipsa, połączenia linii i koła. Ostatnim etapem jest nauka kreślenia kwadratu, prostokąta i trójkąta.

Wzory graficzne na kartach są czarno-białe, duże i wyraziste. Oczywiście nauczyciel, znając rodzaj dysfunkcji wzroku swoich uczniów, powinien te wzory dostosować do indywidualnych preferencji. Dostosujemy więc następujące elementy prezentacji:

1. Wielkość wzoru i dystans między uczniem a prezentowanym wzorem

Warto zapytać ucznia, jaką preferuje wielkość wzoru w momencie jego poznawania. Czasami konieczne są wzory graficzne, specjalnie przygotowane

dla słabowidzącego dziecka. Trzeba pamiętać, że uczeń z ograniczonym polem widzenia prawdopodobnie będzie zwiększał swój dystans do wzoru i zdecydowanie wolał mniejsze rozmiary, takie, które będą się mieścić w jego polu widzenia. Uczeń ze zmniejszoną ostrością zapewne będzie wybierał mniejszy dystans do wzoru i duże rozmiary.

2. Grubość kresek

Słabowidzący uczniowie mogą mieć różne preferencje wzrokowe względem grubości czcionek. Uczeń z ograniczonym polem widzenia może wybierać kreskę niepogrubioną, natomiast uczeń z obniżoną ostrością raczej pogrubioną. Trzeba jednak pamiętać, że w kwestii wyboru grubości należy brać pod uwagę zdanie dziecka.

3. Tło wzoru i ozdobniki

Najlepiej będzie, gdy prezentowany wzór będzie jedynym elementem na planszy, gdyż każdy dodatkowy rysunek może zakłócić jego prawidłową percepcję.

3. Kontrast

Dostosowujemy go do indywidualnych preferencji, pamiętając, że właściwie dobrany kontrast czasami decyduje o prawidłowym widzeniu u osób słabowidzących.

4. Oświetlenie

Pracując z dziećmi słabowidzącymi, pamiętamy, że osoby o osłabionej ostrości widzenia muszą mieć najczęściej dodatkowe oświetlenie w postaci światła punktowego, a osoby cierpiące na światłowstręt wręcz przeciwnie.

Na potrzeby uczniów słabowidzących można wykonać wzór wypukły, np. z papieru ściernego lub wklejony kaszką manną, aby dodatkowo zaangażować zmysł dotyku.

Zajęcia prowadzone Metodą Dobrego Startu przebiegają według ustalonego porządku, w którym wyróżniamy trzy zasadnicze elementy:

- I. Zajęcia wprowadzające** – służą rozwijaniu koncentracji uwagi dziecka, funkcji słuchowo-językowych, kształtowaniu orientacji w schemacie ciała i w przestrzeni oraz umiejętności społecznych.
- II. Zajęcia właściwe** – służą usprawnianiu motoryki dużej i małej, koordynacji wzrokowo-ruchowo-słuchowej.
- III. Zajęcia końcowe** – to ocena wykonanych prac, nagrodzenie dzieci za ich wysiłek oraz ćwiczenia relaksujące lub zabawa ruchowa na bazie poznanej piosenki.

Zajęcia możemy realizować według **gotowych scenariuszy**, zawartych w opisywanej przeze mnie publikacji, pamiętając o tym, że należy je zawsze zmodyfikować i dostosować do potrzeb edukacyjnych dzieci, ich aktualnego nastroju, tempa pracy, możliwości skupienia uwagi. W scenariuszach zawarte są teksty piosenek wraz z nutami, dobrane do ćwiczonego wzoru graficznego, spis potrzebnych pomocy oraz propozycje ćwiczeń – zabaw ruchowych, dzięki którym dziecko uczy się kreślić dany wzór graficzny.

Podczas zajęć korzystamy z wielu **pomocy dydaktycznych**, takich jak:

- przedmioty, obrazki związane z treścią poznawanej piosenki;
- obrazki, zawierające opracowywany wzór graficzny;
- woreczki z materiałem sypkim, sznurki, gumy, balony, chusteczki do zabaw ruchowych;
- instrumenty muzyczne lub przedmioty, które mogą je zastąpić;
- opublikowane karty z wzorami graficznymi i karty pracy dla ucznia;
- płyta CD z nagranymi piosenkami;
- tacki z kaszą manną;
- tabliczki z folią ze ścieralnymi mazakami;
- kalka;

– narzędzia pisarskie: pędzle, mazaki, węgiel, kredki, waciki itp.

Przykładowy scenariusz zajęć, zmodyfikowany do potrzeb uczniów słabowidzących

Cel zajęć: opanowanie wzoru graficznego 1A do piosenki „Tak się zachmurzyło”

I. Zajęcia wprowadzające

a) Ćwiczenia rozwijające świadomość osoby – **powitanie**. Forma rozpoczęcia zajęć ma na celu uświadomienie dziecku jego tożsamości, daje mu poczucie własnej wartości, umożliwia budowanie więzi w grupie. Oto jedno z możliwych powitań w formie zabawy:

Dzieci stają w kręgu, wyznaczone dziecko wchodzi do środka, a reszta chodzi w kółko, śpiewając na melodię „Panie Janie”:

„Witaj ... (imię dziecka), witaj....(imię dziecka).

Jak się masz? Jak się masz? (machamy do dziecka, spoglądamy mu w oczy).

Wszyscy Cię witamy (wyciągamy ręce do dziecka w geście powitania).

Wszyscy Cię kochamy (krzyżujemy ręce na piersiach w geście obejmowania), bądź wśród nas, bądź

wśród nas (wszyscy chwytały się za ręce, a do środka wchodzi następne dziecko).

b) Ćwiczenia usprawniające orientację w schemacie własnego ciała – **zabawa ruchowa**

przy muzyce, podczas której dzieci zapoznają się z własnymi częściami ciała, rozróżniają stronę prawą i lewą, np. popularna zabawa – „Tańczymy labada małego walczyka”.

c) Ćwiczenia kształtujące orientację przestrzenną – stwarzanie okazji do utrwalenia pojęć: góra – dół, nad – pod, za – przed, dookoła itp.

Zabawa w padający śnieżek – dzieci pokazują rękami, poruszając paluszkami, jak śnieżek pada z góry na dół, kręcąc się dookoła własnej osi pokazują, jak pełno jest śniegu dookoła, udeptują „śnieg” leżący pod nogami itp. (oczywiście zabawę w padający śnieżek stosujemy wtedy, gdy czas zajęć zbiega się z prawdziwą zimą).

d) Ćwiczenia językowe – rozwijanie kompetencji językowych na poziomie fonologicznym (różnicowanie i rozpoznawanie dźwięków mowy – głosek, dokonywanie analizy logotomowej, sylabowej i głoskowej wyrazów, wyszukiwanie słów ukrytych w dłuższych wyrazach),

syntaktycznym (wyodrębnianie w tekstach zdań lub słów, ustalanie poprawności wyrazów i zdań pod względem gramatycznym, przekształcanie form gramatycznych), semantycznym (poszerzanie słownictwa, definiowanie wyrazów, zaliczanie do właściwej kategorii).

Nawiązując do zabawy w padający śnieżek, nauczyciel **rozpoczyna rozmowę na temat** aktualnej pory roku – zimy: zadaje dzieciom pytania, pomaga w formułowaniu poprawnych odpowiedzi, zadaje zagadki związane z zimą. Pomocą jest tu ilustracja (zawarta w materiałach dołączonych do publikacji), przedstawiająca dzieci zjeżdżające na saneczkach z góry. Można przynieść na zajęcia prawdziwe sanki, czy odwołać się do doświadczeń dzieci. Następnie nauczyciel **zapoznaje dzieci z treścią piosenki**, która będzie im towarzyszyć podczas zajęć. Jest to popularna piosenka pt. „Tak się zachmurzyło”. Wspólnie z dziećmi omawia treść piosenki, wyjaśniając trudniejsze słowa.

- Co to znaczy „zachmurzyło się?”
- Co oznacza słowo: dziewczeczki?
- Dokończcie słowa piosenki: Chodźmy na (saneczki). Pojedziemy wszyscy... (razem), Z wysokiej ... (góreczki).

– Podzielcie na sylaby, klaszcząc w dłonie, następujące wyrazy: góra, górka, góreczka, dziewczeczka, saneczki.

– Jaką głoskę słyszycie na początku wyrazu „góra”?

II. Zajęcia właściwe

a) Ćwiczenia ruchowe – usprawniają motorykę dużą i małą. **Zabawa ruchowa** nawiązująca do treści piosenki – nauczyciel proponuje ćwiczenia: „uformujcie z papieru duże kule śniegowe i podrzucajcie do góry, słuchając i śpiewając piosenkę; rzucajcie je do siebie, próbując je złapać, spróbujcie wrzucić wasze kule śniegowe do dużego kosza (oczywiście z niewielkiej odległości)”.

b) Ćwiczenia ruchowo-słuchowe – usiądźcie po turecku, połóżcie jedną kulę śniegową przed sobą, słuchając muzyki, rytmicznie uderzajcie otwartą dłoń w swoją kulę śniegową.

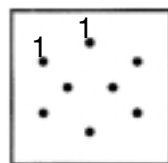

c) Ćwiczenia ruchowo-wzrokowo-słuchowe – angażują jednocześnie trzy analizatory: kinestetyczno-ruchowy, słuchowy i wzrokowy. **Dzieci uczą się kreślić wzór graficzny w rytm śpiewanej piosenki lub mówionego wierszyka.**

Nauka wzoru graficznego przebiega etapami:

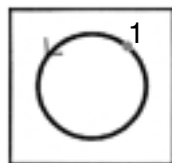
1 etap – prezentacja i omówienie wzoru, pokaz sposobu rysowania

„Spójrzcie na wzór” – nauczyciel rozdaje dzieciom kartki ze wzorem graficznym

1A (czarne duże kropki, rozrzucone nieregularnie na kartce formatu A-4, wykonane z szorstkiego materiału, wyklejone plasteliną). „Co wam on przypomina?” – dzieci ukierunkowane przez nauczyciela opisują wzór – jak wygląda, do czego jest podobny, z jakich elementów się składa. „Wyobraźcie sobie, że kropki to płatki śniegu. Wykonajcie następujące ćwiczenie: dotykajcie kropek na karcie ze wzorem, starając się żadnej nie ominąć. Powtórzcie to jeszcze raz, równocześnie śpiewając”. Na tym etapie nie należy korzystać z nagrania, gdyż tempo śpiewania musi być dostosowane do ruchów ręki.

2 etap – uczenie się polisensoryczne – dzieci śpiewając piosenkę lub mówiąc wierszyk, wodzą palcem po wzorze, wyklejonym materiałami o różnej strukturze. Przy uczeniu się kreślenia wzorów zwracamy uwagę na zachowanie stałego kierunku ruchu: przy liniach pionowych kreślimy wzór zawsze z góry na dół, przy liniach poziomych zawsze od lewej do prawej, przy kołach – zawsze w przeciwnym kierunku do ruchu wskazówek zegara, przy sekwencji wzorów – od lewej do prawej. W razie potrzeby dorośli prowadzą

palec dziecka. Na tym etapie również nie korzystamy z nagrania, gdyż tempo śpiewania musi być dostosowane do szybkości ruchów ręki.

3 etap – **odtworzenie wzoru** – dzieci śpiewając lub rytmicznie mówiąc wierszyk jednocześnie odtwarzają wzór. Wielokrotne kreślenie wzoru pomaga w przyswojeniu odpowiednich nawyków ruchowych – właściwej kolejności i kierunku kreślenia.

Zgodnie z zasadą stopniowania trudności, najpierw odtwarzają wzór całą ręką w powietrzu, za nauczycielem, potem rysują wzór na stole, dywanie lub tacy z kaszką, potem mazakiem na folii, kredą na tablicy, węglem, kredką świecową, wacikiem umoczonym w farbie, a na końcu narzędziami pisarskimi takimi jak ołówek, mazak, kredka.

Oczywiście podczas jednych zajęć dobieramy dwa lub trzy sposoby odtworzenia wzoru, w zależności od potrzeb. Stosowanie różnych narzędzi pisarskich korzystnie wpływa na tempo pisania, precyzję ruchów, zwiększa odporność na zmęczenie i sprzyja wykształceniu świadomości napięcia mięśniowego.

Początkowo dzieci rysują wzór na dużych powierzchniach: na tablicy, arkuszach z bloku, potem przechodzą do kreślenia wzoru w ograniczonej płaszczyźnie, jaką jest szeroka liniatura na kartach pracy dla ucznia, dołączonych do publikacji. Znajdują się

na nich zadania o zróżnicowanym stopniu trudności: od kreślenia wzoru po śladzie do samodzielnego rysowania wzoru w ograniczonej liniaturą przestrzeni.

Po wykonaniu zadań na karcie pracy, dzieci prezentują swoje „dzieła” i wraz z nauczycielem oceniają poprawność i dokładność swoich prac, które zostaną wyeksponowane na gazetce ściennej.

III. Zajęcia końcowe

Zakończeniem zajęć może być krótka **zabawa relaksująca** nawiązująca do treści piosenki, np. dzieci jak płatki śniegu wirują w różne strony i opadają na ziemię (dywan), gdzie leżą i odpoczywają.

Po zabawie wszyscy stają w kręgu – nauczyciel żegna się z dziećmi, dziękuje za zajęcia i obdarowuje dzieci drobnymi nagrodami rzeczowymi (cukierkiem, lizaczkiem, czy kolorową naklejką), które z czasem możemy zastąpić nagrodą społeczną – pochwałą słowną.

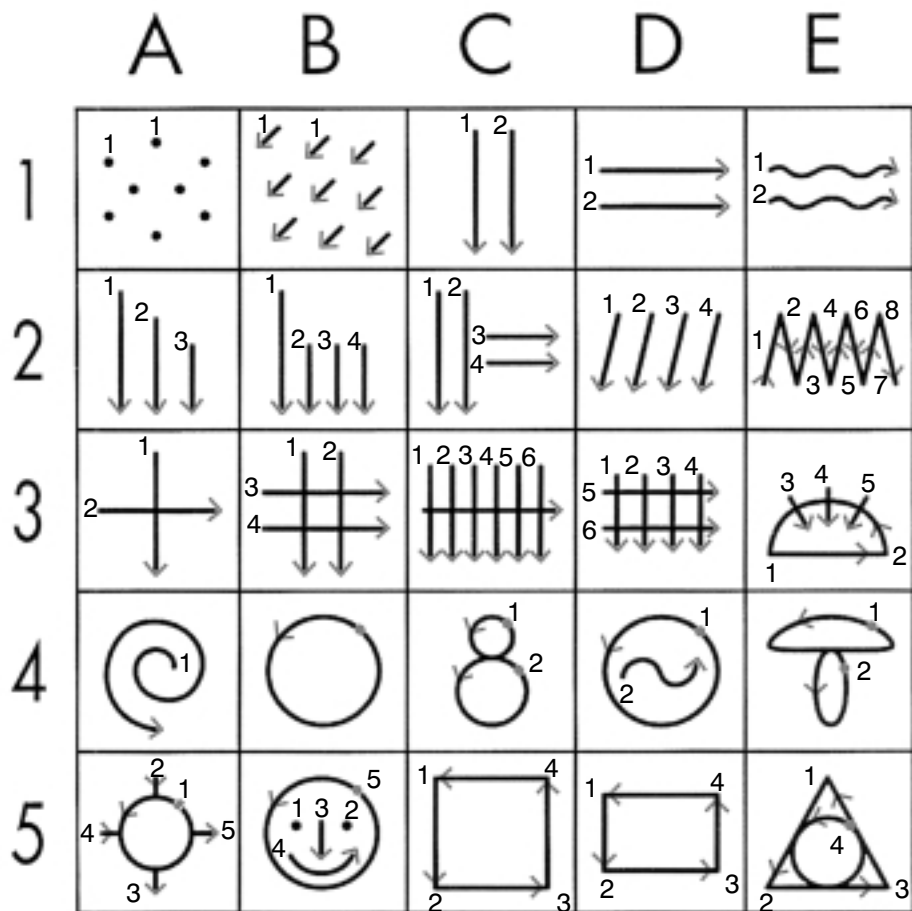

Literatura uzupełniająca:

Bogdanowicz M., Barańska M.,

Jakacka E. (2006) „Metoda Dobrego Startu. Piosenki do rysowania”, Gdańsk, Wydawnictwo Harmonia.

ZESTAW WZORÓW DO RYSOWANIA

- Strzałki oznaczają kierunek ruchu.
- Cyfry oznaczają kolejno rysowane elementy wzoru.
- Kropki we wzorach mających kształt koła lub elipsy – miejsce od którego należy zacząć rysowanie.

Karnawał w Częstochowie

Maria Nasińska

pedagog, Ośrodek Wychowawczo-Rewalidacyjny
dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących
w Częstochowie

Ośrodek Wychowawczo-Rewalidacyjny dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących Polskiego Związku Niewidomych w Częstochowie co-rocennie w karnawale organizuje imprezę dla najmłod-

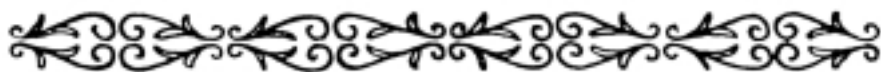

szych dzieci w wieku przedszkolnym i w klasach I – V. W tym roku był to Karnawałowy Bal Przebierańców. Impreza miała miejsce 3 lutego 2009 roku w siedzibie Regionalnego Ośrodka Kultury przy ulicy Ogińskiego 13a w Częstochowie. W balu uczestniczyło 40 dzieci wraz z rodzicami i rodzeństwem. Podopieczni OWR PZN w Częstochowie wystąpili z „Jasełkami” przygo-

towanymi przez panią Irenę, która prowadzi w Ośrodku zajęcia muzyczne. Aniołkami były Ania i Agnieszka, trzej królowie to Przemek, Kuba i Mateusz, św. Maria to Nastusia, pastuszkowie to Michał, Karolina i Ma-

teusz. Występy dzieci były przyjęte gorącymi oklaskami przez uczestników balu oraz rodziców i gości. Bal uświetniły występy muzyków z częstochowskiej Filharmonii. W wielkim skupieniu i z zainteresowaniem słuchano utworów granych przez muzyków, ponadto dzieci mogły dotknąć instrumentów (skrzypce, fagot, saksofon), a także na nich zagrać. Muzycy zadawali dzieciom pytania dotyczące instrumentów i granych utworów, prawidłowe odpowiedzi nagradzali płytami CD, a także biletami wstępu na niedzielny poranek muzyczny dla dzieci. W prowadzeniu balu, wspólnych tańcach, konkursach pomagały studentki z Akademii im. Jana Długosza z kierunku Wychowanie Muzyczne w Częstochowie. Zorganizowano „szwedzki stół” z poczęstunkiem dla dzieci, na którym nie zabrakło soczków, słodczych, ciast oraz owoców ufundowanych przez sponsora – piekarnię w Poraju. Dzieci były przebrane w piękne stroje, chętnie brały udział w zabawie i organizowanych konkursach z nagrodami. Przyjemnie było patrzeć na radosne, uśmiechnięte buzie dzieci, które chciały, aby bal trwał i trwał i z żalem odchodziły do domu. Na pewno spotkamy się na innych imprezach – zapewniali pracownicy Ośrodka.

OKRĘG KUJAWSKO- POMORSKI NA RZECZ DZIECI W 2008 ROKU

Jadwiga Henselek

pedagog: instruktor orientacji przestrzennej, Polski Związek Niewidomych Okręg Kujawsko-Pomorski w Bydgoszczy

W 2008 roku grupa naszych podopiecznych liczyła 366 dzieci – w tym 52 nowo przyjętych. Po raz pierwszy w czasie ferii zimowych zorganizowaliśmy dla grupy 13 osób – 7 dzieci w wieku szkolnym wraz z rodzicami – szkolenie komputerowe podnoszące umiejętności korzystania z Internetu i specjalistycznego oprzyrządowania komputerowego ułatwiającego pobieranie nauki przez nasze dzieci słabowidzące. Było to 30 godzin praktycznych zajęć w pracowni komputerowej pod kierunkiem instruktora tyflotechniki mgr Renaty Olszewskiej, które obejmowały następujące zagadnienia: zapoznanie z zasadami pracy z programem powiększającym i udźwiękowiającym, pokazanie możliwości wykorzy-

stania komputera do ułatwienia edukacji dziecka poprzez skanowanie podręczników, powiększanie czcionki oraz zmienianie ustawienia kolorów, przetwarzanie plików tekstowych na pliki audio (możliwe do odsłuchania), zdobywanie informacji dla dziecka z wydawnictw multimedialnych. Uczestnicy zostali zapoznani z zasadami pisania bezwzrokowego oraz pomocami optycznymi i elektronicznymi ułatwiającymi funkcjonowanie dziecka słabowidzącego. Rodzice poznali również zasady konfiguracji sprzętu i dokonywania ustawień najbardziej odpowiednich do możliwości percepcyjnych dziecka, a także dowiedzieli się, w jaki sposób i gdzie mogą poszukiwać informacji i pomocy w dalszym leczeniu i rehabilitacji dziecka. Dla uczestników szkolenia zakupiono karnety na basen ze zjeżdżalnią i jacuzzi gdzie odpężyli się po trudach nauki.

Rodzice wraz z dziećmi nowo przyjętymi do PZN – 24 osoby mieli możliwość poznawania zasad wychowania dziecka niewidomego i sposobów kompensacji braku wzroku podczas czterodniowego szkolenia. Szkolenie miało na celu diagnozę i poznanie potrzeb rehabilitacyjnych i problemów szkolnych dzieci, dobór indywidualnych pomocy optycznych dla dzieci, a także zapoznanie rodziców z przysługującymi ulgami, przywilejami oraz problematyką naszego Związku. Przedstawiciele Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych omówili rolę poradni w opiece nad dziećmi

i młodzieżą z wadami wzroku i ich rodzinami oraz podstawowe procedury dotyczące wydawania opinii, orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, orzeczeń o potrzebie nauczania indywidualnego, działaniach Zespołu Orzekającego. Rodzice zapoznani zostali z istotą i przebiegiem badań psychologiczno-pedagogicznych, logopedycznych oraz specjalistycznych konsultacji lekarskich w Poradni.

Duże wrażenie na rodzicach zrobiło zwiedzanie Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych im. L. Braille'a w Bydgoszczy.

Dla 31 dzieci w wieku szkolnym zorganizowaliśmy kolonię rehabilitacyjną o charakterze sportowo-turystycznym w Dusznikach Zdroju połączoną z dwiema wycieczkami do ciekawych miejsc w Czechach. Dzieci zwiedzały Kotlinę Kłodzką, uczestniczyły w warsztatach papierniczych, rozegrały olimpiadę kolonijną.

Dla rodziców dzieci niewidomych i słabowidzących zorganizowaliśmy dwa szkolenia mające na celu przybliżenie programów celowych PFRON (Komputer dla Homera, Uczeń na wsi, Student II) oraz ulg i przywilejów przysługujących rodzinom wychowującym niepełnosprawne dzieci. Rodzice zapoznani zostali również z zasadami przeprowadzania testów kompetencji, dostosowania warunków organizacyjnych egzaminów do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i psychofizycznych dziecka z wadą wzroku. Specjaliści wskazywali,

jak interpretować opinie i orzeczenia, wskazania i zalecenia do pracy indywidualnej z dzieckiem w szkole i w domu. Dużym zainteresowaniem cieszył się temat dostosowania warunków organizacyjnych do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i psychofizycznych dziecka na sprawdzianie na koniec klasy szóstej szkoły podstawowej i egzaminach zewnętrznych (egzaminie gimnazjalnym, zawodowym, maturalnym). Przedstawiono arkusze egzaminacyjne dla uczniów niewidomych, słabowidzących oraz dla porównania standardowe. Wskazywano rolę Poradni w wyborze szkoły ponadgimnazjalnej dla ucznia z wadą wzroku oraz omówiono wskazania i przeciwwskazania do wykonywania danego zawodu.

Kontynuowaliśmy realizację 5-letniego programu ograniczania skutków niepełnosprawności obejmującego 60 niewidomych i słabowidzących dzieci w wieku rozwojowym od 0 do 6 lat i ich rodziny. Jest to program wczesnego wspierania rozwoju o nazwie „Pokażmy świat niewidomemu dziecku”. Polega na wspieraniu rozwoju dzieci w wieku żłobkowym i przedszkolnym, zapewnieniu oddziaływań edukacyjnych i psychologicznych oraz dostępu do informacji rodzinom dzieci niewidomych i słabowidzących, a głównie gwarantuje kompleksową i wszechstronną rehabilitację mającą na celu zrównanie szans rozwojowych dziecka z dysfunkcją wzroku. W 2008 roku 15 specjalistów przeprowadziło

1200 godzin zajęć indywidualnych w zakresie rehabilitacji wzroku, logopedii, neurologopedii, orientacji przestrzennej, rehabilitacji ruchowej, komunikacji niewerbalnej, psychologii w środowisku rodzinnym dziecka. Odbyły się dwa turnusy dla 80 osób, trzy spotkania integracyjne (wieczór marzeń w ZOO, festyn integracyjny oraz wyjście do Centrum Zabaw Rodzinnych). Dzieci wraz z opiekunami uczestniczyły w cotygodniowych zajęciach muzycznych Fundacji Kreatywnej Edukacji. Dla rodziców dzieci rozpoczynających realizację obowiązku szkolnego zorganizowano szkolenie na temat wpływu postaw rodzicielskich na rozwój dziecka. W ramach programu wypożyczano rodzicom pomoce rehabilitacyjne, pomoce dydaktyczne, zabawki, zwiększając efektywność i atrakcyjność zajęć.

Dużo radości naszym podopiecznym sprawił udział w imprezach gwiazdkowych – obdarowano paczkami wszystkie dzieci podopieczne, odbyły się imprezy gwiazdkowe w Okręgu i w dziesięciu kołach powiatowych.

Kalendarze imprez dla dzieci niewidomych i słabowidzących i ich rodziców na rok 2009

Elżbieta Oleksiak

tyflopedagog, Centrum Rehabilitacji w Biurze
Zarządu Głównego Polskiego Związku Niewidomych
w Warszawie

Do wszystkich 16 jednostek wojewódzkich PZN skierowałam prośbę o nadesłanie kalendarza imprez planowanych dla dzieci niewidomych i słabowidzących i ich rodziców w 2009 roku. Odpowiedź uzyskałam z 11 jednostek, opracowanie nadesłanych tekstów zamieszczam poniżej w kolejności alfabetycznej. Oczywiście trzeba pamiętać, że są to tylko wstępne plany i o tym czy dana impreza się odbędzie, zadecyduje głównie to, czy uda się uzyskać na nią pieniądze. Imprezy organizowane przez daną jednostkę wojewódzką PZN są przeznaczone dla dzieci, które są członkami podopiecznymi w tym województwie. Tak więc gdyby zechcieli Państwo skorzystać z imprezy organizowanej przez Polski Związek

Niewidomych trzeba się wcześniej upewnić, czy impreza taka dojdzie do skutku.

1. Polski Związek Niewidomych Okręg Lubuski

66-400 Gorzów Wielkopolski, ul. Chrobrego 6

tel./fax 095 722 41 37, 720 75 61

e-mail: pznlubuskie.org@interia.pl

www.pzn-lubuskie.org

1. Warsztaty dla dzieci i młodzieży niewidomej i słabowidzącej uczącej się w Jarnołtówku w Ośrodku „Ziemowit”, w terminie 01.07-15.07.
2. Warsztaty dla rodziców z dziećmi niewidomymi i słabowidzącymi w Ustroniu Morskim w Ośrodku „Klimczok”, w terminie 28.07-11.08.
3. Imprezy z Okazji Dnia Dziecka i Mikołajek koła terenowe organizują we własnym zakresie.

2. Polski Związek Niewidomych Okręg Łódzki

90-721 Łódź, ul. Więckowskiego 13 skr. pocztowa 75

tel. 042 633 44 18, 632 74 51, fax 630 65 05

e-mail: pzn.lodz@neostrada.pl

1. Dzień Dziecka – impreza plenerowa dla dzieci w wieku 3-15 lat z terenu województwa łódzkiego.

2. Czterodniowe wyjazdowe zajęcia rehabilitacyjne dla dziesięciorga dzieci w wieku od 6 do 14 lat i ich rodziców, opiekunów. Pierwszeństwo będą miały dzieci uczące się w szkołach ogólnodostępnych z terenu województwa łódzkiego.

3. Polski Związek Niewidomych Okręg Małopolski

30-393 Kraków, ul. dr. J. Babińskiego 29 blok 23/3

tel./fax 012 262 53 14, 262 53 59

e-mail: pzn@pzn.malopolska.pl

www.pzn.malopolska.pl

Cztery szkolenia dla rodziców i dzieci nowo przyjętych do Związku.

4. Polski Związek Niewidomych Okręg Mazowiecki

00-054 Warszawa, ul. Jasna 22

tel. 022 827 21 30, 892 40 61, fax 828 86 01

e-mail: sekretariat@pzn-mazowsze.org.pl

www.pzn-mazowsze.org.pl

1. Koło Terenowe PZN OM Siedlce

27.06. planuje wycieczkę jednodniową do Nałęczowa.

27.12. – 31.12. spotkanie z Mikołajem.

2. Kolo Terenowe PZN OM Wołomin

W czerwcu „Spartakiada Osób Niepełnosprawnych”.

10.07 – 15.07 wyjazd do Wilgi.

W grudniu spotkanie z Mikołajem.

3. Kolo Terenowe PZN OM Sierpc

W czerwcu – Dzień Dziecka.

W grudniu spotkanie z Mikołajem.

4. Kolo Terenowe PZN OM Płońsk

1 czerwca spotkanie z okazji Dnia Dziecka.

Współpraca z grupą dzieci niepełnosprawnych w Płońsku.

Spotkania okolicznościowe w: Polskim Czerwonym Krzyżu, Domu Dziecka, Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej i innych placówkach.

W grudniu spotkanie z Mikołajem.

5. Polski Związek Niewidomych Okręg Opolski

45-063 Opole, ul. Kościuszki 25/1

tel. 077 442 61 15, tel./fax 442 61 14

e-mail: pzn_opole@op.pl

www.poklpznopole.dbv.pl

Podopieczni z województwa opolskiego mogą korzystać przez cały rok z zajęć usprawniania widzenia z wykorzystaniem specjalnego urządzenia – stołu Light Box. W lipcu zaplanowany jest dwutygodniowy wyjazd dla dzieci i młodzieży z rodzicami na turnus, gdzie będzie rehabilitacja podstawowa, społeczna i psychologiczna. Okręg stara się także o środki na sfinansowanie od lipca do grudnia lekcji muzyki bardzo uzdolnionej niewidomej dziewczynki. Większość kół terenowych zorganizuje paczki na Dzień Dziecka i/lub Mikołaja. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie przed Dniem Dziecka organizuje wieczór przygód w miejscowym ZOO z zabawami i paczkami i PZN wówczas otrzymuje zwykle kilka lub kilkadziesiąt biletów, które rozprowadza wśród swoich podopiecznych.

6. Polski Związek Niewidomych Okręg Podlaski

15-434 Białystok, ul. Biała 13/33

tel./fax: 085 732 42 83

e-mail: pznbial@wp.pl

Polski Związek Niewidomych Okręg Podlaski prowadzi kompleksową rehabilitację kierowaną do dzieci niewidomych i słabowidzących w Poradni Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży Niewidomej i Słabowidzącej. Poradnia została powołana w roku 2000 przy Okręgu Podlaskim PZN. Jest jedyną placówką na terenie woj. podlaskiego, która zajmuje się rehabilitacją dzieci niewidomych, także ze złożoną niepełnosprawnością. W chwili obecnej na zajęcia do Poradni uczęszcza regularnie 40 dzieci z terenu całego województwa.

W roku 2009 będzie kontynuowana działalność na rzecz poprawy stanu zdrowia oraz funkcjonowania społecznego dzieci niepełnosprawnych. Zapewniona zostanie podopiecznym możliwość konsultacji, doradztwa, a także terapii indywidualnej opracowanej przez zespół specjalistów dla każdego dziecka niepełnosprawnego obejmującej między innymi: diagnozę psychologiczno-pedagogiczną, zajęcia logopedyczne, terapię ruchową dla dzieci ze sprzężoną niepełnosprawnością, muzykoterapię, arteterapię, wczesną interwencję. Będą także kontynuowane grupowe zajęcia z kinezylogii edukacyjnej, które dają szansę najmłodszym podopiecznym PZN w rozwoju własnych potencjałów oraz możliwości. Dzieci niewidome i słabowidzące uczestniczyć będą także w zajęciach prowadzonych metodą Weroniki Sherborne. Najmłodszy

podopieczni PZN objęci zostaną także opieką fizyko-terapeutyczną.

7. Polski Związek Niewidomych Okręg Pomorski

80-261 Gdańsk, ul. Jesionowa 10

tel./fax 058 341 26 83

e-mail: okreg@pzn-pomorskie.org

www.pzn-pomorskie.org.pl

1. 5 – 12.06 – szkolenie z zakresu wczesnej rehabilitacji dla dzieci z dysfunkcją wzroku i ich rodziców w Ośrodku Rehabilitacyjno-Wypoczynkowym w Sobieszewie.
2. Koniec maja lub początek czerwca – „Pokażmy świat zwierząt niewidomemu dziecku” – festyn z okazji Dnia Dziecka dla dzieci z dysfunkcją wzroku i ich rodzin w ZOO w Gdańsku-Oliwie (impreza organizowana wspólnie z Ogrodem Zoologicznym w Gdańsku-Oliwie).
3. Grudzień – „Pokażmy świat podwodny niewidomemu dziecku” – spotkanie mikołajkowe w Akwarium Gdyńskim dla dzieci z dysfunkcją wzroku i ich rodzin.
4. W ciągu roku bez ustalonych terminów – cykl szkoleń dla nauczycieli i rodziców dzieci z dysfunkcją wzroku z zakresu rehabilitacji i edukacji dzieci niewidomych i słabowidzących.

5. W ciągu roku bez ustalonego terminu – cykl szkoleń dla nauczycieli i rodziców dzieci z dysfunkcją wzroku z zakresu posługiwania się pismem punktowym.

8. Polski Związek Niewidomych Okręg Śląski

41-500 Chorzów, ul. Katowicka 77

tel. 032 771 09 22, 241 37 37, fax 771 09 23

e-mail: info@pzn.slask.pl

www.pzn.slask.pl

Okręg Śląski przesłał kalendarz imprez z dwóch swoich placówek.

Specjalny Ośrodek Edukacyjno-Leczniczo-Rehabilitacyjny dla Dzieci Niewidomych i Niedowidzących, 43-229 Rudółtwice, ul. Zawadzkiego 128

tel. 032 449 05 59, fax 032 448 25 06

e-mail: pzn.ori@op.pl, www.zameczek.org.pl

1. Marzec – powitanie wiosny.
2. Kwiecień – lista przebojów.
3. Maj – śląska majówka, słoneczny tydzień.
4. Czerwiec – Dzień Dziecka.
5. Wrzesień – zawody sportowe – impreza integracyjna.
6. Październik – Dzień Ziemiańka.
7. Listopad – Halloween.
8. Grudzień – wizyta Św. Mikołaja.

Ośrodek Wychowawczo-Rewalidacyjny dla Dzieci i Młodzieży Niewidomej i Słabowidzącej
42-200 Częstochowa, ul. Al. Wolności 20 PZN
w Częstochowie

1. Organizowanie zajęć z hipoterapii; z rytmiki i muzykoterapii oraz nauka gry na instrumencie; z dogoterapii; nauki języków obcych (angielskiego, francuskiego); na basenie; aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym miasta; systematyczne zajęcia z czynności życia codziennego i orientacji przestrzennej; szkolenia komputerowe przez cały rok.
2. Lekcje biblioteczne – jeden raz na kwartał.
3. Organizowanie imprez okolicznościowych dla wszystkich podopiecznych – według potrzeb.
4. Wyjazd rekreacyjno-szkoleniowy do Piwnicznej w styczniu.
5. Karnawałowy bal przebierańców w lutym.
6. Zorganizowanie konkursu „najpiękniejsza książka fakturowa” – luty – październik.
7. Konkurs czytelniczy – maj.
8. Dzień Dziecka: „Bajolandia”, wycieczka w Tarnowskie Góry, spotkanie z najlepszym uczniem i wycieczka do stadniny koni – czerwiec.

9. Turnus rehabilitacyjno-szkoleniowy dla dzieci niewidomych z dodatkowymi ograniczeniami i ich rodziców – 27.06. – 11.07.
10. Turnus dla dzieci w wieku szkolnym – 11–25.07.
11. Wycieczka „Szlakiem Polskich Piastów” – 28-30.08.
12. Szkolenie dla rodziców z dziećmi nowo przyjętymi do Związku – 2-4.10.
13. Konkurs czytania i pisania brajlem – październiki i listopad.
14. Andrzejki – listopad.
15. Konferencja z okazji 15-lecia Ośrodka – październik lub listopad.
16. Mikołajki i spotkanie opłatkowe – grudzień.

9. Polski Związek Niewidomych Okręg Świętokrzyski

25-353 Kielce, ul. Czerwonego Krzyża 3

tel. /fax 041 344 88 38

e-mail: pzn-kielce@o2.pl

Planowane są cykliczne zajęcia rehabilitacyjne dla dzieci nowo ociemniałych, wycieczka integracyjna dwudniowa do Tarnowskich Gór i Chorzowa.

10. Polski Związek Niewidomych Okręg Warmińsko-Mazurski

10-508 Olsztyn, ul. Mickiewicza 17/3

tel./fax 089 527 54 30

e-mail: pzn@go2.pl

www.pzn.qi.pl

1. Turnus dla dzieci i młodzieży w Rabce w terminie od 11 do 24.07.
2. Impreza z okazji Dnia Dziecka, której rodzaj i charakter jest uzależniony od środków finansowych.

11. Polski Związek Niewidomych Okręg Zachodniopomorski

70-423 Szczecin, ul. Piłsudskiego 37

tel./fax 091 433 83 38

e-mail: pznoz@o2.pl

www.pznoz.pl

1. Turnus rehabilitacyjny dla dzieci i młodzieży w dniach 7 – 21.07 w Sudetach.
2. 17 maja nastąpi rozstrzygnięcie konkursu „Niewidomy (uczeń) w społeczeństwie” – rysunki i plakaty uczniów szkół ponadpodstawowych.

Szkoły policealne w Krakowie

Barbara Planta

dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych w Krakowie

Katarzyna Hrynkiewicz
wicedyrektor Ośrodka

SZKOŁY POLICEALNE

przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących

30-319 Kraków, ul. Tyniecka 6

tel. (012) 266 66 80, 267 44 20, fax 266 86 22

www.blind.krakow.pl

Szkoły Policealne funkcjonują przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących w Krakowie od 1992 roku. Kształcenie odbywa się w systemie stacjonarnym i zaocznym.

SZKOŁA POLICEALNA NR 19

(system stacjonarny)

Nauka w dwuletniej Szkole Policealnej Nr 19 odbywa się w dni powszednie w godzinach popołudniowych. Wszystkie zajęcia organizowane są na terenie szkoły w doskonale wyposażonych specjalistycznych pracowniach zawodowych. W ramach nauki zawodu słuchacze zobowiązani są do odbycia śródrocznej praktyki zawodowej. Są oni promowani po każdym semestrze. W czwartym semestrze słuchacze deklarują chęć przystąpienia do egzaminu, potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, organizowanego przez Centralną Komisję Egzaminacyjną. Absolwenci wszystkich kierunków posiadają doskonałe kwalifikacje na rynku pracy krajów Unii Europejskiej. Dla słuchaczy zamieszkałych poza Krakowem istnieje możliwość zakwaterowania w internacie Ośrodka.

Ponadto:

- ♦ wystawiamy zaświadczenia do ZUS i WKU,
- ♦ wystawiamy legitymacje szkolne – zniżki na przejazdy,
- ♦ wystawiamy indeksy słuchacza szkoły policealnej,
- ♦ organizujemy atrakcyjne praktyki zawodowe,

- ♦ prowadzimy zajęcia języka angielskiego na różnych poziomach zaawansowania,
- ♦ realizujemy zajęcia wychowania fizycznego w sali gimnastycznej i na szkolnym basenie,
- ♦ organizujemy wycieczki zawodowe.

ZAWÓD: TECHNIK ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU

Podbudowa programowa: szkoła dająca wykształcenie średnie.

- ♦ Ochrona i kształtowanie krajobrazu
- ♦ Rośliny ozdobne
- ♦ Urządzanie i pielęgnacja obiektów architektury krajobrazu
- ♦ Podstawy projektowania architektury krajobrazu
- ♦ Komputerowe projektowanie ogrodów
- ♦ Eksploatacja maszyn, urządzeń i pojazdów
- ♦ Prowadzenie działalności gospodarczej
- ♦ Zajęcia praktyczne
- ♦ Wychowanie fizyczne

Praktyka zawodowa: 5 tygodni w 2-letnim cyklu kształcenia.

Posiadacz dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodzie technik architektury krajobrazu posiada wiadomości i umiejętności z zakresu:

- ♦ podstaw rysunku odręcznego i technicznego oraz grafiki komputerowej,
- ♦ rysunku z natury i w plenerze,
- ♦ krajobrazu jako wyniku działalności człowieka,
- ♦ historii i zasad kompozycji – architektury krajobrazu,
- ♦ rewaloryzacji zabytkowych założeń ogrodowych,
- ♦ współczesnej architektury krajobrazu oraz elementów krajobrazu ogrodowego,
- ♦ materiałoznawstwa, maszynoznawstwa i urządzeń elektrycznych,
- ♦ mechanizacji uprawy i nawożenia gleby, siewu, sadzenia i ochrony roślin,
- ♦ podstaw eksploatacji sprzętu technicznego,
- ♦ uprawy i rozmnażania roślin ozdobnych, ich charakterystyki oraz ochrony,
- ♦ dekoracji roślinnych i szkółkarstwa ozdobnego,
- ♦ dokumentacji projektowo – technicznej i technik geodezyjnych w architekturze krajobrazu,

- ♦ technologii wykonania i konserwacji elementów architektury krajobrazu,
- ♦ sadzenia i pielęgnacji roślin drzewiastych,
- ♦ zakładania i pielęgnacji trawników, kwietników i rabat,
- ♦ analiz kompozycyjno – przestrzennych,
- ♦ prowadzenia działalności gospodarczej i marketingowej,
- ♦ struktury i organizacji firmy,
- ♦ biznesplanów, kosztorysowania i BHP.

Podczas kształcenia w dwuletniej szkole policealnej wykorzystujemy pomoce dydaktyczne z zakresu architektury krajobrazu, programy komputerowe do projektowania i grafiki komputerowej, organizujemy wycieczki zawodowe i lekcje terenowe, współpracujemy z firmami specjalizującymi się w projektowaniu i wykonawstwie elementów architektury krajobrazu oraz Uniwersytetem Rolniczym.

Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe realizowane są na terenie Ośrodka oraz w placówkach ogrodnich, z którymi szkoła współpracuje.

Absolwenci mogą znaleźć zatrudnienie:

- ♦ w biurach projektów zieleni miejskiej,
- ♦ w firmach ogrodnich projektujących, zakładających i pielęgnujących ogrody,
- ♦ w przedsiębiorstwach państwowych i prywatnych o profilu ogrodnim,
- ♦ w parkach, ogrodach, kwiaciarniach, galeriach ogrodnich oraz w przedsiębiorstwach obrotu materiałami do produkcji ogrodniej.

ZAWÓD: TECHNIK ADMINISTRACJI

Podbudowa programowa: szkoła dająca wykształcenie średnie.

- ♦ Język angielski zawodowy
- ♦ Wstęp do nauki o państwie i prawie
- ♦ Prawo cywilne, prawo rodzinne i opiekuńcze oraz prawo gospodarcze
- ♦ Prawo pracy i ubezpieczeń społecznych
- ♦ Prawo administracyjne i prawo finansów publicznych
- ♦ Ekonomika przedsiębiorstw
- ♦ Zarys statystyki
- ♦ Rachunkowość i analiza ekonomiczna
- ♦ Socjologia i psychologia społeczna

- ◆ Technika biurowa
- ◆ Organizacja pracy biurowej
- ◆ Specjalizacja: Podstawy marketingu
- ◆ Wychowanie fizyczne

Praktyka zawodowa: 8 tygodni w 2-letnim cyklu kształcenia.

Szkoła Policealna Nr 19 kształcąca w zawodzie technik administracji ma za zadanie przygotować słuchaczy do samodzielnej pracy w placówkach administracyjnych.

Technik administracji ma bardzo szerokie uprawnienia: jest osobą odpowiedzialną w firmie/instytucji za interpretację i stosowanie przepisów prawnych z różnych dziedzin prawa, przygotowanie projektów umów, porozumień, decyzji, regulaminów, instrukcji i innych dokumentów oraz aktów, posługiwanie się wskaźnikami ekonomicznymi i metodami analizy ekonomicznej, finansowo-księgowej i dokumentacją księgową. Technik administracji redaguje pisma, korespondencję, sprawozdania, notatki służbowe, sporządza protokoły, umowy o pracę, regulaminy pracy i wynagrodzenia. Odpowiada za prawidłowe przyjmowanie, segregowanie i klasyfikowanie informacji.

Posiadacz dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodzie technik administracji potrafi:

- ♦ Stosować obowiązujące procedury obiegu informacji w urzędach administracji publicznej i w przedsiębiorstwach.
- ♦ Prowadzić korespondencję, opracowywać sprawozdania, protokoły i notatki służbowe.
- ♦ Udzielać informacji o zasadach funkcjonowania administracji publicznej.
- ♦ Przygotowywać narady, zebrania, konferencje i sesje.
- ♦ Gromadzić informacje niezbędne do wydawania decyzji administracyjnych.
- ♦ Posługiwać się podstawowymi metodami analizy ekonomicznej i finansowo-księgowej.
- ♦ Posługiwać się dokumentacją księgową.
- ♦ Prowadzić ewidencję finansowo-księgową jednostek organizacyjnych.
- ♦ Użytkować urządzenia i sprzęt biurowy.
- ♦ Przechowywać akta zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi.
- ♦ Stosować przepisy prawa w zakresie wykonywanych zadań zawodowych.

- ♦ Przestrzegać przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska podczas wykonywania zadań zawodowych.

Techników administracji zatrudniają m.in.:

- ♦ wszystkie przedsiębiorstwa,
- ♦ jednostki i zakłady budżetowe,
- ♦ banki,
- ♦ sądy,
- ♦ biura zarządu i sekretariaty firm,
- ♦ instytucje ubezpieczeniowe,
- ♦ urzędy skarbowe,
- ♦ urzędy pracy,
- ♦ organizacje społeczne,
- ♦ urzędy jednostek samorządu terytorialnego.

Absolwentom tego kierunku łatwo również prowadzić własną działalność gospodarczą.

SZKOŁA POLICEALNA ZAOCZNA NR 11

(system zaoczny)

Zajęcia w dwuletniej Szkole Policealnej Zaocznej Nr 11 odbywają się dwa razy w miesiącu w weekendy, od piątku do niedzieli. W ciągu jednego roku kształcenia słuchacz odbywa naukę na 16 zjazdach. Słuchacze są promowani po każdym semestrze na podstawie egzaminów pisemnych i ustnych. W czwartym semestrze słuchacze deklarują chęć przystąpienia do egzaminu, potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, organizowanego przez Centralną Komisję Egzaminacyjną. Zajęcia prowadzone są na terenie szkoły w specjalistycznych pracowniach warsztatowych oraz w nowoczesnym studiu nagrań. Dla słuchaczy zamieszkałych poza Krakowem istnieje możliwość zakwaterowania w internacie Ośrodka.

Wykaz poszczególnych przedmiotów na obu kierunkach kształcenia

**ZAWÓD: ASYSTENT OPERATORA DŹWIĘKU
(od 1.09.2009 r. TECHNIK REALIZACJI DŹWIĘKU)**

Podbudowa programowa: szkoła dająca wykształcenie średnie.

- ♦ Język angielski
- ♦ Podstawy przedsiębiorczości
- ♦ Kształcenie słuchu
- ♦ Propedeutyka kompozycji
- ♦ Historia muzyki
- ♦ Instrumentoznawstwo
- ♦ Gra na fortepianie
- ♦ Podstawy akustyki
- ♦ Analiza akustyczna
- ♦ Elementy toru fonii
- ♦ Technika studyjna i estradowa
- ♦ Zajęcia studyjne

Na zajęciach w części teoretycznej omawiane są fizyczne właściwości fali dźwiękowej, sposoby wyliczania czasu pogłosu oraz dobierania odpowiednich

zestawów nagłośnieniowych. W studiu podczas zajęć praktycznych przedstawiane są wszystkie podstawowe elementy toru fonii. Słuchacze poznają mikrofony, konsolety mikserskie, dwu- i wielośladowe rejestratory (analogowe i cyfrowe) oraz podstawowe procesory efektów (filtry korektory – opóźniacze, procesory pogłosowe i dynamiczne). Przedmiot „Technika studyjna i estradowa” koncentruje się na szeroko rozumianej technice mikrofonowej i odpowiednim zastosowaniu procesorów efektowych w procesie realizacji dźwięku.

Absolwenci są przygotowywani uniwersalnie i mogą znaleźć zatrudnienie w studiach radiowych i telewizyjnych, przy nagłośnieniach i w studiach nagraniowych.

Szczegółowe informacje znajdują się na stronie internetowej studia www.studio.blind.krakow.pl

ZAWÓD: KOREKTOR I STROICIEL INSTRUMENTÓW MUZYCZNYCH

Podbudowa programowa: szkoła dająca wykształcenie średnie.

- ♦ Język angielski
- ♦ Podstawy przedsiębiorczości
- ♦ Kształcenie słuchu

- ◆ Propedeutyka kompozycji
- ◆ Historia muzyki
- ◆ Instrumentoznawstwo
- ◆ Gra na fortepianie
- ◆ Technologia z BHP
- ◆ Zajęcia praktyczne

Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu na wykwalifikowanych korektorów i stroicieli pianin i fortepianów, oferujemy możliwość uzyskania atrakcyjnego zawodu w jedynej obecnie funkcjonującej w Polsce dwuletniej szkole policealnej. Zajęcia na tym kierunku oprócz przedmiotów zawodowych, jakimi są technologia, strojenie i naprawa instrumentów klawiszowych, dają także możliwość nauki gry na fortepianie oraz poszerzenia wiadomości z zakresu historii muzyki i instrumentoznawstwa. Prowadzone są również zajęcia doskonalące słuch muzyczny. Po ukończeniu Szkoły Policealnej Zaocznej Nr 11 absolwenci posiadają pełne kwalifikacje do pracy w wyuczonym zawodzie, co daje im możliwość podjęcia pracy w różnych placówkach kulturalno-oświatowych, jak również otwarcia prywatnego warsztatu stroicielskiego.

REKRUTACJA

Do szkół policealnych przyjmuje się w pierwszej kolejności kandydatów posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, a w przypadku wolnych miejsc, pozostałych kandydatów.

Na kierunek technik architektury krajobrazu przyjmowane są jedynie osoby słabowidzące, u których nie występuje padaczka, alergia oraz te osoby, u których jest brak przeciwwskazań do podnoszenia ciężkich narzędzi ogrodniczych.

Egzaminy

Na kierunkach stacjonarnych przeprowadza się rozmowę kwalifikacyjną.

Na kierunek technik realizacji dźwięku przeprowadza się egzamin wstępny składający się z trzech etapów:

- ♦ egzamin pisemny z fizyki – zagadnienia dotyczące akustyki z programu szkoły średniej (tylko dla kandydatów bez dysfunkcji wzroku),
- ♦ egzamin ustny – przesłuchanie muzyczne (test słuchowy, wykonanie piosenki, gra na fortepianie – tylko dla umiejących),

- ♦ egzamin ustny – przesłuchanie akustyczne i rozmowa na temat dotychczasowych doświadczeń z realizacją dźwięku.

Egzamin na kierunek korektor i stroiciel instrumentów muzycznych obejmuje tylko przesłuchanie muzyczne.

Wszystkie egzaminy odbywają się w ostatnim tygodniu sierpnia.

Wszelkie wymagane dokumenty należy składać do końca lipca każdego roku szkolnego w sekretariacie Ośrodka.

Wymagane dokumenty:

- ♦ świadectwo ukończenia szkoły średniej,
- ♦ podanie o przyjęcie do szkoły,
- ♦ życiorys,
- ♦ 3 zdjęcia (2 zdjęcia w formacie 37x52 mm, 1w formacie 30x42 mm),
- ♦ orzeczenie o stopniu niepełnosprawności,
- ♦ orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (tylko na kierunki stacjonarne),
- ♦ dokumentacja medyczna (tylko na kierunki stacjonarne),

- ♦ zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do nauki w wybranym zawodzie, na kierunku technik architektury krajobrazu zaświadczenie lekarskie stwierdzające brak padaczki, alergii na rośliny oraz przeciwwskazań do podnoszenia cięższych narzędzi ogrodniczych (do 15 kg).

Kontakt: Katarzyna Hrynkiewicz

wicedyrektor Ośrodka kierujący szkołami
policealnymi

tel: 0-12 266 66 80 w. 24

e-mail: hrynkiewicz@blind.krakow.pl

Spis treści kwartalnika „Nasze Dzieci” za 2008 rok

Nr 1 (280) – styczeń-luty-marzec

Moje pierwsze wiersze – Karolina Kucharczyk

Wiersz podopiecznej Ośrodka Wychowawczo-Rewalidacyjnego dla Dzieci i Młodzieży Niewidomej i Słabowidzącej w Częstochowie.

Hipoterapia – Lucyna Bobula-Krzemień

Rozważania na temat pracy hipoterapeuty z dziećmi niewidomymi lub słabowidzącymi.

Dwie historie – Anna Baszniak

Artykuł skłaniający do refleksji nad wyborem drogi edukacyjnej dla dzieci z problemami wzroku na przykładzie dwojga dzieci.

Turnus dla małych dzieci i ich rodziców – Anna Baszniak

O inicjatywie Zespołu Wczesnego Wspomagania Rozwoju przy Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Słabowidzących w Warszawie dotyczącej organizo-

wania czterodniowych spotkań rodziców i dzieci ze specjalistami.

Szkoła inna niż wszystkie – Anna Baszniak

O Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Słabowidzących w Warszawie przy ul. Koźmińskiej, planach edukacyjnych i innych pomysłach.

Niewidomi bohaterowie niemieckojęzycznych książek dla dzieci i młodzieży – Angela Bajorek

O wybranych tytułach niemieckojęzycznych literatury dziecięcej i młodzieżowej na temat niewidomych dzieci.

Niewidomi i słabowidzący jako użytkownicy przestrzeni architektonicznej – uwagi praktyczne – Aleksandra Okarmus, Dorota Rysiak

Jak spowodować żeby ciągi pieszych, przejścia przez jezdnię, wnętrza, schody były bardziej przyjazne dla niewidomych i słabowidzących.

Karta z historii wczesnego wspomagania rozwoju w Łodzi – opracowanie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Słabowidzących w Łodzi.

Dziesięcioletnie doświadczenie – Ewa Abramowicz

O dziesięcioleciu działalności Zespołu Wczesnego Wspomagania Rozwoju przy Ośrodku w Łodzi.

Maksio – Barbara Janiuk

Doświadczenia o wychowaniu i rehabilitacji czteroletniego Maksia przedstawione przez jego matkę.

Refleksje o wychowaniu – Beata Błachut

Droga władzy, uległości i dialogu, dyscyplina i samodyscyplina, kary i pochwały, dokonywanie wyboru – to wszystko znajdziemy w refleksjach o wychowaniu.

Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Wrodzonymi Chorobami Siatkówki „Retina” w Lublinie – Julita Piotrowska

Spis treści kwartalnika „Nasze Dzieci” za 2007 r.
– Elżbieta Oleksiak

Nr 2 (281) – kwiecień-maj-czerwiec

Rodzina z dzieckiem niepełnosprawnym –
Agnieszka Dzieńtakowska

O kryzysie związanym z narodzinami i diagnozą, szok, depresji, pozornym i konstruktywnym przystosowaniu się rodziców. Artykuł zawiera także listę życzeń rodziców dzieci chorych i niepełnosprawnych, doświadczenia psychologa z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju.

Rewalidacja dzieci słabowidzących – Beata Błachut

O tym na czym polega proces rewalidacji, cele i zasady, kierunki procesu rewalidacji, czynniki warunkujące przebieg i efekty rewalidacji, specjaliści i instytucje włączające się w proces rewalidacji, o rewalidacji małego dziecka i dziecka w wieku szkolnym.

Kształtowanie się tożsamości dzieci niewidomych i słabowidzących – Grzegorz Brzuzy

Czynniki kształtowania się tożsamości, znaczenie pełnienia ról społecznych w kształtowaniu się tożsamości, rola pomocy i wsparcia rodziny.

Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne w pracy z dziećmi niewidomymi i słabowidzącymi – Katarzyna Królikowska

O tym jak nauczyciele wykorzystują tę metodę, założenia i zasady, przykładowe zestawy ćwiczeń.

Uśmiechnięte słuchowisko „Niesforajka Szczypiorkowa” – Iwona Oleksiuk

Fundacja Ministerstwo Uśmiechu wydała na płycie CD słuchowisko, które wywołuje uśmiech a dochód ze sprzedaży stanowi pomoc dla dzieci niewidomych w ośrodkach szkolno-wychowawczych.

Centrum Terapii Dzieci Niepełnosprawnych

O Centrum Terapii Krótkoterminowej w Łodzi, które prowadzi psychoterapię indywidualną i rodzinną. Pomoc skierowana jest do osób niewidomych, słabowidzących, nowo ociemniałych i ich rodzin.

Nr 3 (282) – lipiec-sierpień-wrzesień

Wszystkich Świętych i Dzień Zaduszny – Danuta Serdakowska

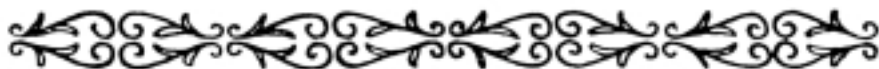
O historii tych świąt, pogańskich obrzędach, zwyczajach i współczesnych obchodach.

Rodzeństwo dzieci głuchoniewidomych – Justyna Korzeniewska

Doświadczenia z zajęć prowadzonych z grupą pełnosprawnego rodzeństwa na turnusie dla dzieci głuchoniewidomych, cel i program zajęć, refleksje nad sytuacją rodzeństwa.

Czynności życia codziennego. Co możemy zyskać wykonując je samodzielnie – Anna Florek

Ubieranie się, rozbieranie, jedzenie, kąpiel – czego uczy dzieci codzienne powtarzanie tych czynności.

Rodzice wiedzą najlepiej

Grupa rodziców poprzez Internet układa nowelizację ustawy o świadczeniach rodzinnych. Rodzice mówią, że mają niepełnosprawne dzieci i oni wiedzą najlepiej, jakie przepisy są absurdalne.

Integracja czy segregacja – Katarzyna Królikowska

O integracyjnych formach kształcenia specjalnego, o tym jak urządzić klasy do nauczania integracyjnego, o miejscu dziecka niepełnosprawnego w rodzinie, o zachowaniu społecznym dzieci, rehabilitacji, o zabawie jako formie uczenia się.

Turnusy w 2008 roku – Jolanta Gurska, Teresa Kłós, Joanna Cieślak, Ilona Juszczyk

Informacja o siedmiu turnusach zorganizowanych przez jednostki i placówki Polskiego Związku Niewidomych w 2008 roku – relacje rodziców i specjalistów.

Dziecko niepełnosprawne w rodzinie. Przekleństwo czy wyzwanie – Katarzyna Królikowska

Opis okresów przeżyć emocjonalnych rodziców, kiedy rodzi się niepełnosprawne dziecko.

Nauczanie niewidomych dzieci rysunku – s. Elżbieta Więckowska

To informacja o książce autorstwa A. Chojeckiej, M. Magner, E. Szwedowskiej, s. E. Więckowskiej wydanej przez Towarzystwo Opieki nad Ociemniałymi w Laskach w 2008 roku. Jest to przewodnik dla nauczycieli odpowiadający na podstawowe pytania dotyczące zakresu i sposobu tworzenia grafiki dla niewidomych.

Aktualności – Elżbieta Oleksiak

W aktualnościach o wypożyczalni książek dotyczących dla małych dzieci, o zajęciach prowadzonych dla dzieci i rodziców i książce „Fenomen dotyku matki” z Fundacji Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Przyjaciel”, o książce wydanej przez PZN „Zabawy bez zabawek”.

Nr 4 (283) październik-listopad-grudzień

Przedświąteczne refleksje – Elżbieta Oleksiak

Wspomnienia o wspólnym redakcyjnym świętowaniu Bożego Narodzenia i Nowego Roku, życzenia na 2009 rok.

60 lat minęło... Idzie nowe? – Jerzy Ogonowski
Historia Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Niewidomych we Wrocławiu, który świętował w 2008 roku 60-lecie.

„W ciemności”. Historia ociemniałej nastolatki
– Angela Bajorek, Ewa Górbiel
O utracie wzroku przez 15 letnią dziewczynę w wyniku wypadku samochodowego, wsparciu rodziców, przyjaciół, rehabilitacji.

Promyk nadziei – Elżbieta Mazur
O Pracowni Wczesnego Wspomagania Rozwoju dla Dzieci z Dysfunkcją Wzroku „Promyk Nadziei” otwartej 15 października 2008 r. w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niewidomych w Radomiu.

Czynniki wpływające na profesjonalizm nauczyciela – Jolanta Andruszkiewicz
Co to znaczy być profesjonalistą i jakie czynniki wpływają na nabywanie profesjonalizmu.

Tydzień w Sobieszowie – Magdalena Korewa-Łubniewska

O tym jak ważną formą pomocy rehabilitacyjnej są turnusy dla małych niewidomych dzieci i ich rodziców. O jednym z takich turnusów, który zorganizował Okręg Pomorski PZN w Ośrodku Rehabilitacyjno-Wypoczynkowym w Gdańsku-Sobieszewie.

W trosce o przyjazne środowisko przedszkolne uwzględniające specyficzne potrzeby dzieci słabowidzących z mózgowym porażeniem dziecięcym
– Anna Jurkowska

O tym jak w Przedszkolu nr 77 dla Dzieci z Mózgowym Porażeniem Dziecięcym w Gdańsku, w którym przyjmuje się coraz więcej dzieci z osłabionym widzeniem, dokonano wielu adaptacyjnych ułatwień pomagających w codziennym funkcjonowaniu dzieciom.

Świat w moich dłoniach – Joanna Skupińska

To wspinała, niezwykle wzruszająca historia życia człowieka głuchoniewidomego, który nigdy się nie poddał i któremu udało się odnaleźć własne szczęście.

Aktualności – Elżbieta Oleksiak

58. urodziny Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Słabowidzących w Warszawie przy ul. Koźmińskiej, o konferencji zorganizowanej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej dotyczącej współpracy szkół z organizacjami pozarządowymi i konkursie „Otwarta Szkoła”.

Opracowała: Elżbieta Oleksiak